

Sygn. akt II UK 269/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku P. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 kwietnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 lutego 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 czerwca 2010 r. w ten sposób, że przyznał P. G. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i argumentacja prawna:

Wnioskodawca P. G., urodzony 20 stycznia 1950 r., w dniu 1 marca 2010 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę w obniżonym wieku. Na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 31 lat, 3 miesiące i 16 dni. Pozwany uznał za udowodnione 13 lat, 3 miesiące i 4 dni okresu pracy w szczególnych warunkach jako funkcjonariusz Służby Więziennej od 28 października 1974 r. do 31 grudnia 1987 r.

Wnioskodawca z dniem 19 lutego 2010 r. rozwiązał umowę o pracę w Gimnazjum nr [...], obecnie jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych po raz pierwszy odmówił prawa do emerytury decyzją z dnia 29 marca 2010 r., natomiast decyzją z dnia 4 czerwca 2010 r. uchylił decyzję z dnia 29 marca 2010 r. i ponownie odmówił emerytury w obniżonym wieku. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 15 czerwca 2010 r. umorzył postępowanie w sprawie, która toczyła się pod sygn. VIII U .../10.

Z ustaleń Sądu wynika, że wnioskodawca w okresie od 15 marca 1988 r. do 2 grudnia 1990 r. był zatrudniony jako robotnik gospodarczy-ślusarz oraz od 1 czerwca 1991 r. do 31 stycznia 2001 r. jako malarz w Przedsiębiorstwie Konstrukcji Stalowych i Urządzeń Przemysłowych „M.” Z dniem 1 sierpnia 1992 r. został przeniesiony do działu Kierownictwa Robót Antykorozyjnych, gdzie wykonywał prace przy malowaniu i piaskowaniu na sucho na stanowisku piaskowacza-malarza konstrukcji stalowych do dnia 14 października 1997 r. Malowanie polegało na pokrywaniu powierzchni minią oraz suchym piaskowaniem. Była to praca na wysokości i z substancjami żrącymi. Wnioskodawca otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Pracę tą wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 11 maja 1995 r. powierzono mu obowiązki brygadzysty na czas 1 miesiąca. Obowiązki te pełnił również od 1 marca 1996 r. do 4 czerwca 1996 r., od 13 stycznia 1997 r. do 17 stycznia 1997 r. Jako brygadzysta pracował wspólnie z pozostałymi członkami brygady jako malarz-piaskowacz konstrukcji stalowych.

W okresach od 9 sierpnia 1993 r. do 30 września 1993 r. od 17 marca 1994 r. do 20 kwietnia 1994 r., od 1 grudnia 1994 r. do 23 grudnia 1994 r., od 18 lutego 1997 r. do 14 marca 1997 r. pracował na budowie eksportowej w Niemczech jako malarz-piaskarz konstrukcji stalowych. Ze względów zdrowotnych wnioskodawca zrezygnował z pracy w dziale antykorozji i od 15 października 1997 r. do 31 stycznia 2001 r. pracował na stanowisku wydawcy magazynowego-suwnicowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że spór sprowadza się do wyjaśnienia, czy wnioskodawca w okresie od 1 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Sąd uznał, że zeznania świadków potwierdziły fakt wykonywania przez P. G. pracy w charakterze malarza antykorozyjnego w okresie od 1 sierpnia 1992 r. do 14 października 1997 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, która to praca ta stanowi pracę w szczególnych warunkach. W efekcie do okresu pracy w szczególnych warunkach, uznanego przez pozwanego w wymiarze 13 lat, 2 miesiące i 4 dni, należy doliczyć sporny okres, który wynosi ponad 5 lat. Wnioskodawca spełnia zatem wszystkie konieczne warunki do przyznania emerytury w obniżonym wieku. Ukończył 60 lat, nie jest członkiem OFE, w dniu złożenia wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu, na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat pracy, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r. oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał dowodowy poddał wszechstronnej ocenie dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które Sąd drugiej instancji w pełni podzielił i przyjął za własne. W świetle powyższego zarzuty apelacji okazały się bezzasadne.

Organ rentowy zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku przepisu art. 184 ust 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dotyczącego warunku rozwiązania stosunku pracy w przypadku pracownika - jako warunku koniecznego do nabycia prawa do emerytury.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że ubezpieczony w dniu składania wniosku oraz w dniu, od którego mógł mieć przyznaną emeryturę (1 marzec 2010 r.), był zatrudniony, co uniemożliwia nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie ma usprawiedliwionej podstawy. Prawo do emerytury na podstawie tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2012 r.) przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r., który przed dniem 1 stycznia 1999 r. spełnił warunki stażowe (wymagany ogólny staż ubezpieczenia wynoszący co najmniej 25 lat, w tym 15 lat wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze) i który po tej dacie osiągnął wiek emerytalny przewidziany w art. 32, 33, 39 i 40, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ewentualnie złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, i rozwiązał stosunek pracy. W przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem dochodzi dodatkowy warunek w postaci rozwiązania stosunku pracy.

Zgodnie z art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do omawianej emerytury (*in abstracto*) powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Przez pryzmat tego właśnie uregulowania należy ustalać moment, kiedy pozostawanie w zatrudnieniu wyłącza prawo do świadczenia. Skoro prawo do świadczenia powstaje po ziszczeniu się wszystkich jego warunków, to decydujące znaczenie ma status ubezpieczonego w momencie, kiedy spełnią się wszystkie pozostałe przesłanki prawa do świadczenia - niewiązane z pozostawaniem w stosunku pracy. Jeśli

ubezpieczony (spełniający pozostałe warunki) jest w tej dacie pracownikiem, to prawo do emerytury nabędzie dopiero po zakończeniu zatrudnienia. W konsekwencji, warunek rozwiązania stosunku pracy z art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy zatrudnienia, w którym ubezpieczony pozostawał w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego, ewentualnie w dniu później złożonego wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym. Inaczej rzecz ujmując, ubezpieczony (będący pracownikiem) musi spełnić do 1 stycznia 1999 r. warunki dotyczące okresów składkowych i nieskładkowych oraz pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, następnie zaś - do dnia rozwiązania stosunku pracy - warunek dotyczący wieku oraz warunek nieuczestniczenia w II filarze. Z tego względu przesłanki prawa do emerytury ustala się na dzień rozwiązania stosunku pracy, a późniejsze nawiązanie kolejnego stosunku pracy (nawet przed złożeniem wniosku o emeryturę) pozostaje bez wpływu na to prawo.

Identyczne poglądy wyrażał Sąd Najwyższy na tle art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst.: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), zgodnie z którym jednym z warunków emerytury nauczycielskiej jest rozwiązanie stosunku pracy (zob. np. wyroki: z 20 listopada 2001 r., II UKN 626/00, OSNAPiUS 2003 nr 16, poz. 3; z 24 marca 2009 r., I UK 269/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 248; z 11 marca 2009 r., I UK 299/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 245).

Nie jest zatem trafne stanowisko organu rentowego, który badanie przesłanek prawa do emerytury odniósł do dnia 1 marca 2010 r. Jak bowiem wskazano wyżej, decydującym momentem był dzień rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczonego (19 lutego 2010 r.).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.